

Utredning om äganderätten till fiske inom Hamra kapellag, Ljusdals kommun, Gävleborgs län.

Bakgrund till fiskerättsutredning.

Genom att riksdagen i december 1972 antog en ny lag "Lag om förvaltning av samfälligheter", som på ett drastiskt sätt ogiltligförklarar alla fiskevårdsföreningar, som baserar sin försäljning av fiskekort på upplåtelse av oskiftat samfällt fiskevatten.

Lagen trädde i kraft 1 juli 1974, men fiskevårdsföreningarna fick 5 års respittid för ombildande. I den nya lagen står det klart utsagt att efter 31 december 1978 kan föreningarna inte lagligen sälja fiskekort (eventuellt kommer dock respittiden att utsträckas med ytterligare 5 år). I stället för fiskevårdsföreningar kan man bilda samfällighetsföreningar enligt den nya lagstiftningen eller fiskevårdsområden. Vilken form av sammanslutning man än väljer måste man som grund ha en fiskerättsutredning.

HAMRA KAPELLAG

Hamra kapellag tillhörde tidigare Orsa socken, Kopparbergs län. I enlighet med nådigt brev den 30 oktober 1845 hade kapellaget i ecklesiastikt hänseende överförts till Los socken, Gävleborgs län. Genom Kungl. brev den 13 november 1863 överflyttades Hamra kapellag även kommunalt, kameralt, judiciellt och administrativt hänseende till Los socken.

Den nya länsgränsen bestämdes i samma Kungl. brev, jämkades vid det då pågående storskiftet av Orsa socken med Hamra kapellag och fastställdes slutgiltigt genom Kungl. brev den 19 september 1879.

Länsgränsen mot Jämtlands län ändrades vid en av Svea Hovrätt den 31 maj 1895 fastställd gränsbestämning i samband med det den 16 juli 1879 fastställda laga skiftet byarna emellan i Lillhärda's större skifteslag i Jämtlands län, varvid ett avsevärt område överfördes till sistnämnda skifteslag. I detta område ingick en skogstrakt, som vid nyss nämnda storskifte utbrutits till Porns fäbodvall, vilken hörde till Orrmo by i Lillhärda's socken. I anledning härav utbröts, enligt Kungl. Maj:ts dom den 11 april 1905 från Hamra kapellag vid en förrättning åren 1913-21, ett skogsskifte under litt. Rb. Detta överfördes även i administrativt avseende till Jämtlands län genom Kungl. brev den 6 november 1936.

STORSKIFTE OCH AVVITTRINGEN

Hamra kapellag undergick tillsammans med Orsa socken ett storskifte på statens bekostnad. Enligt protokollet hölls första sammanträdet den 1 februari 1860.

Delningen byarna emellan å inägorna avslutades den 29 juli 1874 och fastställdes av Konungens befallningshavande i Kopparbergs län den 27 november samma år. Åbodelningen å inägorna avslutades den 23 augusti 1876 för de flesta byarna, och fastställdes av Konungens befallningshavande i Kopparbergs län genom utslag den 15 december 1877.

Delningen av skogsmarken mellan byarna avslutades den 12 december 1881, och fastställdes sedan anförda besvär avgjorts av Kungl. Maj:t genom utslag den 4 februari 1884, av Konungens befallningshavande i nyss nämnda län den 20 mars 1884.

Avvittringsförslaget fastställt av K.B. (Konungens Befallningshavare) 31 december 1844. Avvittringen fastställd av K.B. utslag av den 24 maj 1853. Utslaget gillat av kammarkollegiet 2 december 1856.

I skrivelse till Kungl. Maj:t av den 27 april 1878 anmäldes att storskiftesförrättningen så långt hade framskridit, att skogsavvittringen kunde företagas, i skrivelsen föreslog Styresmannen för storskiftesverket i länet att de inom samfälligheten varande besutenheter, utgörande tillsammans för Orsa socken och Hamra kapellag 1454 21/1000, varav 1352 157/1000 inom Hamra, att av den befintliga dugliga skogsmarken, 422 156 tunnland 25,7 kappland, såsom skogsanslag tilldelas 200 tunnland en fjärdedel därav borde avsättas till s.k. häradsallmänning och ställas under allmän vård samt att återstoden av skogsmarken, innehållande 131 352 tunnland 16,2 kappland, hade därav enligt nådigt brev den 10 november 1865 en vidd av tillsammans 23 000 tunnland avsatts till kronopark.

SKIFTESLAGSINDELNINGEN

Skifteslag kan vara by, enstaka hemman, eller lägenhet som genom rågång är skild från andra ägors ägolott, som tillkommit genom laga lantmäteriförrättning eller område som vid lantmäteriförrättning undantagits för gemensamt ändamål eller lämnats oskiftat.

Till Hamra kapellag hörande byar och lägenheter hava sålunda, som tidigare nämnts utbrutits vid allmänna storskiftet på statens bekostnad inom Orsa socken. Delningen av inägojorden åboerna emellan, vilken delning ingick såsom ett led i allmänna storskiftet, har alltså skett med detsamma. De till kapellaget hörande 14 byar vilka samtliga utbrutits genom storskiftesbydelningen samt de vid skogsavvittringen inom Hamra kapellag utlagda komplex benämnda Hamra kronopark och Besparingsskogen, skulle enligt ovan nämnda utgöra primära skifteslag för kapellaget, betecknade på bifogad karta som Litt. A t.o.m. R.

Samtliga vid bydelningen av skogsmarken utbrutna lotter med undantag av de till Porn, Rullbo, Finn-

berget och Sjöändan hörande skogsmarken har sedemera under åren 1884-1893 undergått åbodelning. Dessa förrättningar, vilka samtliga utförts av samma förrättningsman, har i handlingarna kallats laga skiften och har sedemera av ägodelningsrätten fastställts såsom sådana, fast det varit delningsförrättningar av den typ, som torde benämnas åbodelningar.

Den till Sjöändans by hörande skogsmarken har sedemera under åren 1892-1902 undergått delning, vilket av ägodelningsrätten blivit fastställt under benämning laga skifte, detta skifte skiljer sig från de nyss nämnda åbodelningar genom att förrättningskartorna upprättats genom nymätning och att särskild gradering verkstälts.

Vid ingen av ifrågavarande skogsdelningar har inägornas intagande i skifte varit ifrågasatt.

ÄGANDERÄTT TILL FISKE

I den svenska lagstiftningen skiljer man emellan enskilt fiske och fritt fiske. Med fritt fiske förstås fri rätt för envar att bedriva fiske. Frifiske är dock begränsat i vissa avseenden, frifiske finns dels i havet dels i de fem stora insjöarna Väneren, Vättern, Mälaren, Hjälmaran och Storsjön. I dessa vatten förekommer dock även enskilt fiske. Reglerna angående gränsdragningen mellan allmänt och enskilt vatten återfinnes i lag 1 december 1950, om gräns mot allmänt vattenområde (vattengränslagen). I alla övriga vatten, insjöar, floder, åar etc. är allt fiske enskilt.

Ett enskilt fiske:

- 1 kan för sig utgöra en fastighet. Man talar då om fiskefastighet
- 2 kan vara tillbehör till en fastighet
- 3 kan vara - och är det vanligaste - ett tillbehör till en grupp fastigheter, en eller flera byar. Man talar då om samfällt fiske.

Rätten till jakt följer som regel äganderätten till marken. Motsvarande gäller som regel ej beträffande rätt till fiske, vilket är ett vanligt misstag, tron att fiskerätten skulle vara förbehållen endast ägaren av strandfastigheten. Det vanligaste här i landet är nämligen att fisket är samfällt medan däremot vattnet är delat.

Lagreglerna om den enskilda fiskerätten i fiskelagen är få, egentligen endast två, 5 och 24 § §.

Fiskelagens 5 § har följande lydelse:

"I enskilt vatten må, såvitt ej nedan annat stadgats, fiske bedrivas endast av jordägare eller den som enligt avtal, urminnes hävd, dom eller skattläggning eller annan särskild grund äger rätt därtill".

Med "jordägare" avses här ägaren av den eller de fastigheter, till vilken fisket i visst vattenområde hör. Äganderätten till vattenområdet kan sammanfalla med rätten till fisket i området, men oftast tillhör fisket annan fastighet eller grupp av fastigheter.

Sammanfattningsvis så är regeln den, att samtliga delägare i ett skifteslag oavsett fastighetens belägenhet i förhållande till sjöstranden har fiskerätt i den sjö eller vattendrag som berör detta skifteslag.

I de lantmäterihandlingar, rörande skiften av byar, har i allmänhet praxis av två typer tillämpats, ibland har delägarna träffat bestämmelser om att fisket vid förrättningen skall lämnats oskiftat, vilket har dokumenterats i förrättningsprotokoll samt i föreningar, det andra, vilket också är det vanligaste, har ej något dokumenterats i handlingarna angående fisket. I det senare fallet, uppkommer tvistefrågan om rätten till fisket kan anses ha delats tillsammans med övriga samfälligheter eller ej.

Av domstols praxis framgår följande:

Om det efter skifte av by eller annat primärt skifteslag ej framgår av karta eller skifteshandlingar huruvida till byn hörande rätt till fisket ingått i delningen eller ej, skall fisket, om ej särskilda omständigheter föreligger anses vara odelat. Fisket måste nämligen då det icke skiftats eller ej andra bestämmelser har träffats få anses vara en för byn gemensam tillhörighet.

Oskiftat fiske inom byn eller annat primärt skifteslag tillhör således principiellt varje delägare med det andelstal delägaren åsatts med avseende på den delningsgrund som har bestämts för varje skifteslag, oavsett om hans fastighet erhållit ägolott vid vatten eller ej. Under sådana förhållanden och då ingen sedvanerätt för fiskets utövande åberopats måste varje andelsberättigad fiskedelägare ha rätt, att efter sitt andelstal utöva fiske var som helst i skifteslagets vatten, ej enbart vid egen strand.

Till en by, eller annan av rågångar omslutet primärt skifteslag, hörande vattenområde med fiske begränsas i regel enligt principerna i 1 kap. 5 § jordbalken (JB), där ej annat blivit bestämt.

För ovan gäller att vatten och grund har ansetts skiftat, men fisket oskiftat. Denna regel om oskiftat fiske gäller för den fiskerätt som tillkommer ett skifteslag varmed enligt 1 kap. 2 § första stycket, 1 mom. jorddelningslagen (JDL) förstås "by, enstaka hemman eller lägenhet, som har sitt område skiljt från andra ågor".

De ovan avsedda skifteslagen kallas ursprungliga eller primära skifteslag. De skifteslag som bildats genom delning eller i övrigt inom de primära skifteslagen, benämnes sekundära skifteslag.

När som flera skifteslag angränsar ett vattenområde, gäller enligt vad högsta domstolen (HD) fastslagit, att om skilda skifteslag har delar av vattenområde mellan sig, gäller att fisket i vattenområdet är oskiftat inom varje skifteslag, men skiftat skifteslagen emellan såvida ej särskilda historiska förhållanden utvisar något annat.

Vidare kan nämnas att enligt rättspraxis så anses avvittring innebära delning skifteslag emellan av såväl vattenområde som fiske.

Inom skifteslag kan finnas enklaver bestående av urfjällar, utjordar, ströängar etc. Har skifteslag, till vilken urfjäll hör utan att vara därinom beläget, undergått skifte, och därvid bestämts att fiske skall vara samfällt, tillkommer rätten till fiske i vatten tillhörande urfjällar, liksom annat fiske, detta skifteslag samfällt.

Vissa olägenheter kan komma att uppstå i samband med samfällad fiskerätt i vatten tillhörande ovannämnda enklaver utom skifteslagets gränser. Om själva markenklaven efter skiftet skulle genom t.ex. avsöndring överföras till den fastighet inom vilken den ligger, skulle fiskerätten även fortsättningsvis kvarligga såsom samfällt för det skifteslag till vilken enklaven hörde, om ej några andra bestämmelser har dokumenterats i köpehandlingen.

DELÄGARSKAPET I FISKET

Det oskiftade fiskevattnet är såsom tidigare påpekats gemensam egendom för hela skifteslaget, d.v.s. i regel de fastigheter med skattetal inom skifteslaget, varvid ägarna av skattebesatta fastigheter inom skifteslaget, äger del i det oskiftade fiskevattnet efter gällande delningsgrund, observera att det dock inte alltid förhåller sig så, se ägostyckning. Fr.o.m. ikraftträdandet av JDL den 1 januari 1928 har man i vissa fall även att ta hänsyn till avstyckningar, vilka vid sin tillkomst erhållit del av styckningsfastighetens tillkommande andel i skifteslagets oskiftade fiske, förhållande måste alltid omnämnas i förrättningshandlingarna för att vara gällande.

I fastighetsrätten är det praxis att en fastighetsbildning som ägt rum med stöd av äldre, icke längre gällande lagbestämmelser bibehåller sina rättsverkningar t.ex. beträffande delaktighet i det oskiftade fisket.

De vanligaste förekommande äldre formerna för fastighetsbildning är bl.a. hemmansklyvning, jordavsöndring och mantalsättning.

Hemmansklyvning: I hemmansklyvningslagens 1 § föreskrevs härom följande:

"Alla under enskild äganderätt varande så och under stadgad åborätt upplåtna hemman få, i den ordning gällande skiftesstadga föreskriver, klyvas till vad mantal som helst, dock utan ändring av vad 12 kap. 7 § ärvdabalken innehåller om klyvning vid arvtäckt av säteri eller annan jord".

Enligt 64 § skiftesstadgan gällande med några få undantag samma grunder för hemmansklyvning som för laga skifte. Förutsättningen för en hemmansklyvning var att hemmanet tillhörde olika personer på det sätt, att envar av dem ägde en viss kvotdel därav. Hemmansklyvningen skulle verkställas i överenstämmelse med skiftesstadgans föreskrifter. Vid hemmansklyvning fick varje hemmansdel rätt till delaktighet i klyvningsfastighetens särskilda rättigheter och förmåner. Genom JDL tillkomst kom begreppet hemmansklyvning att försvinna, motsvarande slag av förrättning kom att räknas såsom laga skifte.

Ägostyckning: Ägostyckningsinstitutet infördes i lagstiftningen genom Hemmansklyvningslagen, huvudsakligen för att möjliggöra uppkomsten av mindre egna jordbruk. Ägostyckning kan sägas bestå däri, att ett hemman styckades i två eller flera lotter på det sätt, att viss, av styckningsfastighetens ägare till gränserna bestämd ägovidd, utlades till varje lott, varefter hemmanets mantal fördelades mellan lotterna. Bestämmelserna om rätt att påkalla ägostyckning innehölls i 2 och 3 §§ Hemmansklyvningslagen, så lydande:

2 §.

"Den som under enskild äganderätt innehar hemman, som får klyvas, vare berättigad att i den ordning nedan sägs få hemmanet styckat i två eller flera lotter sålunda, att viss till gränserna bestämd ägovidd utlägges till varje lott och hemmanets mantal därefter mellan lotterna fördelas.

Sådan ägostyckning vare dock tillåten allenast å hemman, vilket antingen icke legat i samfällighet med annat hemman eller och blivit ur samfällighet utbrutit genom sådan delning, att hemmanets ägor icke må utan ägarens samtycke med annan mark intagas i skifte i annat fall, än som omförmäles i 3 § 3 mom. av skiftesstadgan".

3 §.

"Har ägare av sådant hemman som i 2 § omförmäles, till annan upplåtning viss till gränserna bestämd ägovidd att såsom hemmansdel ägas och möter ej uti det rörande upplåtelsen träffande avtal hinder

för ägostyckningsverkställande i överensstämmelse med vad nedan stadgas må och på begäran av någon av delägare, ägostyckning ske".

Hemmansklyvningslagen särskilde alltså två slag av ägostyckningar, nämligen:

dels medan hemmanet ägdes av en person eller flera personer gemensamt (2 § i lagen), dels och efter det att hemmanets ägare försålt viss bestämd del av sina ägor (3 § i lagen).

I det förra fallet, avsågs i allmänhet styckningsfastighetens ägares avsikt att förbereda försäljning av vissa till läge och gränser bestämda delar av fastigheten. Ett annat exempel var, att stärbhusdelägare på detta sätt skiftat dem gemensamt tillhörig fastighet, för båda exemplen gäller att varje hemmansdel fick rätt till fiske efter sitt andelstal.

I det senare fallet (3 § i lagen) avsågs att utbyta ett redan försålt område med bestämda gränser. Utbrytningen skedde i enlighet med det upprättade avtalet, därest det uppfyllde lagens fordringar. Styckningsfastighetens ägare kunde nämligen icke efter eget gottfinnande bestämma över sättet för styckningen utan han måste ställa sig vissa föreskrifter till efterrättelse. Sålunda skall det i överlåtelsehandlingen framgå om fiske skall läggas till det utbrutna området, eller också skall bestämmelser ha dokumenterats i förrättningsprotokollet. I och med JDL tillkomst, sammanfördes ägostyckning med jordavsöndring till avstyckning.

Jordavsöndring: innebär avskiljande till särskilda fastigheter av jordområden, vilka överlåtits av fastighetsägaren till annan person och vilka till omfång och gränser var på förhand bestämda. Avsöndrad lägenhet har i allmänhet varken fiskerätt utanför sin strand eller andel i skifteslagets oskiftade fiske. Ibland kan det dock av förrättningshandlingarna framgå att avsöndringsfastigheter påförts andel i samfällt fiske, när området avskildes för första gången.

Mantalsättning: eller mantalsfördelning är ytterligare en form av äldre fastighetsbildning varvid fastigheter med skattetal kom att uppstå, denna förrättningsform tjänade främst till att fördela grundskatt och andra besvär mellan avsöndring och stamfastighet, men till de fastigheter som genom mantalsättning kom att åsättas grundskatt, kom ej att höra något annat än vad som före mantalsättningen tillhört fastigheten.

VATTENOMRÅDEN INOM HAMRA KAPELLAG:

Inom Hamra kapellag finns 225 st sjöar med en total areal av 5473 ha, samt 22 st älvar, åar etc. till en sammanlagd längd av 127 km.

BESPARINGSSKOGEN

Vid storskiftet inom Kopparbergs och Gävleborgs län avsattes inom åtskilliga socknar på grund av särskilda beslut av Kungl. Maj:t vissa delar av de socknarna tilldelade skogsanslagen såsom allmänningar eller besparingsskogar för vederbörande socknemän. På detta sätt bildades det besparingsskogar inom bl.a Orsa socken i Kopparbergs län samt inom Hamra kapellag i Gävleborgs län.

Rörande bildandet av dessa besparingsskogar inom Orsa och Hamra meddelades föreskrifter i Kungl. Maj:ts brev den 19 september 1879. I detta brev förordnade Kungl. Maj:t, jämte det Kungl. Maj:t medgav, att av skogsmarken inom socknen och kapellaget, 250 tunnland skulle tilldelas varje besutenhhet, att av de sålunda uppkommande samfällda skogsanslagen skulle särskilt för envar av socknen och kapellaget, en tredjedel avsättas såsom besparingsskog eller häradsallmänning. Beträffande användningen av inkomsterna från besparingsskogen föreskrevs i brevet, i anslutning till innehållet i förenämnda brev den 27 juni 1879, att inkomsterna skulle användas till gäldande av jorden åvilande skatter och onera samt kostnader för fattigvård, folkundervisning m.m. enligt reglemente, som skulle prövas och fastställas i fråga om Orsa socknemäns besparingsskog av länsstyrelsen i Kopparbergs län och beträffande Hamra kapellags bybors besparingsskog av länsstyrelsen i Gävleborgs län. I överensstämmelse med föreskrifterna i brevet den 19 september 1879 avsattes sedermera vid storskiftet inom Orsa socken och Hamra kapellag särskilda besparingsskogar för socknen och kapellaget.

Orsa sockens besparingsskog utlades i tre skiften, där två voro belägna inom socknen och det tredje inom kapellaget, sistnämnda skifte ligger sålunda inom Gävleborgs län. Kapellagets besparingsskog utlades inom kapellaget i ett skifte. Storskiftet avslutades 1881 och bydelningen på skogsmarken fastställdes den 20 mars 1884.

FISKERÄTTEN INOM BESPARINGSSKOGEN

I 23 § lagen den 1 december 1950 om rätt till fiske stadgas, att fiske, tillhörigt sådan allmänning som avses i lagen om häradsallmänningar eller lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna äga de som hava del i allmänningen rätt att nyttja. Enligt samma paragraf må fiske som nu nämnts ävenledes av delägarna utarrenderas för gemensam räkning, beslut därom fattas i enlighet med gällande föreskrifter om allmänningens förvaltning.

Av 2 § lagen den 18 april 1952 om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna framgår att häradsallmänningar tillhör ägarna av de fastigheter inom häradet vilka äro satta i mantal eller med vilka, enligt vad vid fastighetsbildning bestämts, är förenad till delaktighet i allmänningen, ägarna till ovan nämnda fastigheter åtnjuta

delaktighet i allmänningen efter oförmedlade hemmantal eller, i fråga om fastigheter vilka rätten till delaktighet bestämts vid fastighetsbildning, efter den därvid stadgade grunden.

Således skulle fiskerätten, på grundval av ovan nämnda lagparagrafer, inom Orsa besparingsskog och Hamra besparingsskog i Hamra kapellag tillhöra Orsa socknemän respektive Hamra kapellags jordägare efter de kriterier som stadgats i 2 §.

Av 6 § lagen den 18 april 1952 om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna framgår, att har någon genom urminnes hävd dom eller särskild av Konungen meddelad föreskrift eller annat lagligt sätt erhållit rätt att visst avseende nyttja häradsallmänning, vare det gällande.

Av 5 § lagen 1 december 1950 om rätt till fiske stadgas att i enskilt vatten må, såvitt ej annat stadgas, fisk bedrivs endast av jordägaren eller den som enligt avtal, urminnes hävd, dom eller skattläggning eller på annan särskild grund äger rätt därtill.

Således, om någon av urminnes hävd, dom eller särskild av konungen meddelad föreskrift, eller på annat lagligt sätt erhållit fiskerätt, så skulle det vara gällande inom häradsallmänning (besparingsskog).

Under utredningens gång har det framkommit, att Hamra jordägare på grund av urminnes hävd gör anspråk på fiskerätt i Hamrasjövattnen, som nästan helt är beläget inom Orsa besparingsskog. Allmänningsstyrelsen för Orsa besparingsskog utfärdade den 28 juni 1948 vissa bestämmelser angående fiskets tillgodogörande inom dess besparingsskogs gränser. Till dessa vatten hörde bl.a. Stora Hamrasjön och större delen av Kvarnsjön. Dessa bestämmelser innebar bl.a. att var och en, som ville utöva fiske i besparingsskogens fiskevatten, ägde att lösa fiskekort.

Mot detta, angående Orsa sockens allmänningsstyrelse beslut om försäljning av fiskekort i Hamrasjövattnen, gick Hamra kapellags jordägare vid sin ordinarie stämman den 22 maj 1955, där det beslöts, enligt protokollets 12 § bl.a. att Hamra jordägare, i likhet med vad tidigare varit fallet, äga rätt att utan avgift till Orsa bedriva fiske i Hamrasjövattnen, i enlighet med de bestämmelser, som eventuellt av fiskevårdsföreningen komma att utfärdas.

Ett år tidigare hade Hamra jordägande socknemän tillsatt en kommitté, med uppdrag att utreda frågan om fiskerätten i Hamrasjöarna. Denna kommitté avgav ett utlåtande i maj 1955, där de hävdade att Hamra jordägare innehar fiskerätt inom Hamrasjövattnen, på grundval av vatten-domstolens utslag av den 13 november 1947, där det stadgades att vattenregleringsintressenterna i Hamrasjövattnen, till Hamra jordägare skulle utbetala 2.000 kr, för

utläggning av nya syren och framtida underhåll. Beträffande fiskerätten erinrade de kommitterade om att Hamra jordägares uppfattning, att Hamrasjövattnen är odelat och därtill beträffande fisket föreligger urminnes hävd, vidare påpekade de kommitterade, att Hamra fiskevårdsförening en följd av år verkställt inplantering av fiskyngel i ifrågavarande sjöar med bidrag från såväl Hamra jordägare som Los kommun.

Undertecknad kan som komplettering till de ovan kommitterades uppgift, om att Hamra fiskevårdsförening skulle ha verkställt inplantering av fiskyngel i Hamrasjövattnen tillägga, att vid Hamra fiskevårdsförenings styrelsesammanträde den 7 augusti 1938 diskuterades de om inplantering av storsik i Hamrasjön, verkställandet kom dock att uppskjutas. Vid styrelsemötet den 29 juni 1940 föreslogs inplantering av storsik i Hamrasjön. Den 15 maj 1942 vid Hamra fiskevårdsförenings styrelsemöte beslutades det om inköp av 6 liter storsikrom för inplantering i Hamrasjön. Vid styrelsemöte den 27 december 1944 beslutades det bl.a. om att köpa in 30 000 st gäddyngel, 20 000 st sikyngel samt 40 000 st aborryngel till Hamrasjön. Den 27 december 1947 gjordes vid styrelsemötet förslag om inplantering av 75 000 st gäddyngel i Hamrasjön. Vid Hamra fiskevårdsförenings styrelsemöte den 8 november 1954, beslutades det om inplantering av 25 000 st gäddyngel i Lillhamrasjön.

Övriga fiskevårdande åtgärder som Hamra fiskevårdsförening har anslagit medel till vid styrelsemöten, enligt uppgift har även genomförts, är den 12 december 1938 ett anslag med 90 kr till syrning i Hamrasjön. Den 20 maj 1960 beslutade fiskevårdsföreningen att anslå medel för syrning, bl.a med 100 kr till ett syre i Hamrasjön i Hemsjön samt 100 kr till ett syre vid Basterna i norra Hamrasjön.

Ovan nämnda uppgifter har hämtats från "Protokollbok med Hamra Fiskevårdsförenings styrelse".

I det här sammanhanget kan nämnas, att i en skrivelse daterad den 7 augusti 1945 skrev Fiskerikonsulent Harald Forslin angående Hamrasjön. "Fisket i sjön har varit fritt för alla ortsbor, alltså även icke fiskerättsägare".

I övrigt har undertecknad ej funnit några handlingar i Länslantmäterikontorens arkiv i Gävle och Falun, som stöder Hamra jordägares krav om fiskerätt genom hävd i Hamrasjövattnen. Kontakter har även tagits med Bergvik Alas och Korsnäs Marmas arkiv, ej heller där har det funnits några handlingar som stöder jordägarnas krav.

Efter vad som har kunnat utrönas, så har Orsa besparings- och skogs förvaltningsstyrelse ej utfört några fiskevårdande åtgärder inom Hamrasjövattnen, vilket även har bekräftats genom telefonsamtal med skogsförvaltaren Olle Larsson, Orsa besparings- och skogs skog.

Angående Orsa sockens förvaltningsstyrelses beslut om försäljning av fiskekort i Hamrasjövattnen, har genom samtal med representant för Hamra fiskevårdsförening, framkommit att Hamra jordägare ej har löst några fiskekort av förvaltningsstyrelsen, men ändock ha bedrivit fiske i ovan nämnda vatten utan något ingripande av de fiskeritillsyningsmän som representerat Orsa sockens förvaltningsstyrelse.

Sammanfattning: Ur 1971 års lagedition, Äldre Jordabalken, 15 kap. 1 § angående urminnes hävd framgår "Det är urminnes hävd, där man någon fast egendom eller rättighet i så lång tid okvald och obehindrad besuttit, nyttjat och brukat haver, att ingen, minnes, eller av sanna sago vet, huru, hans förfäder eller fångesmän först därtill komne äro".

Det torde få anses klart att Hamra jordägare nyttjade fisket inom Hamrasjövattnen, trots handlingar som styrker detta saknas, före avsättandet av Orsa besparings-skog den 19 september 1879.

I samband, med att det ej träffades några som helst överenskommelser, angående fisket vid utläggandet av ovan nämnda besparings-skog (ifrånsatt att det utlades en samfällid fiskeplats där Kroksjön rinner ut i Storhamrasjön) torde eventuella rättigheter till fiske för Hamra jordägare inom Hamrasjövattnen, genom storskifte har upphört.

Vid tiden efter storskiftet, har dock försättningsvist Hamra jordägare fortsatt att hävda fisket i ovan nämnda vatten och ävenledes, genom Hamra fiskevårdsförening stått för de fiskevårdande åtgärder som utförts, utan åtgärder från Orsa sockens allmänningestyrelse, frånsett det beslut angående försäljning av fiskekort som träffades den 28 juni 1948, vilket dock ej medförde någon upföljning från deras sida.

Tiden efter storskiftet är uppenbarligen för kort, för att därunder skulle ha kunnat grundläggas en ny urminnes hävd för Hamra jordägare.

Undertecknad anser dock det är skäligt, att med avseende på det ovan nämnda, betrakta fisket i Hamrasjövattnen som samfält för Hamra jordägare och Orsa socknemän, med lika stora delar vardera. Orsa socknemän såsom egentliga fiskerättsägare och Hamra jordägare för dess hävdande av fisket, samt att det av tradition har ansetts att de har varit fiskerättsägare, se vattendomstolens utslag från 1947.

FISKETS BEHANDLING VID DE SKIFTESFÖRRÄTTNINGAR SOM ÖVERGÅTT DE PRIMÄRA SKIFTESLAGEN.

PRIMÄRA SKIFTESLAGEN.

De vid storskiftet och avvitrningen utlagda primära skifteslagen, med littera de betecknas med på kartorna:

LITT.	A	Tackåsen	222	snesl.	1.08	bandl.
"	B	Råberget	89	"	4.90	"
"	C	Björkberg	591	"	1.35	"
"	D	Toms	437	"	6.57	"
"	E	Malungshed	175	"	1.89	"
"	F	Hamra by	878	"	5.00	"
"	G	Sandsjö	479	"	1.72	"
"	H	Rullbo	81	"	0.52	"
"	J	Fågelsjö	742	"	4.66	"
"	K	Sjöändan	121	"	0.85	"
"	L	Tandsjö	310	"	8.95	"
"	M	Porn	3	"	4.05	"
"	N	Aborrsjöknopp	74	"	2.76	"
"	O	Finnberget	71	"	8.48	"
"	P	Hamra besparingsskog	-		-	
"	Q	Orsa besparingsskog	-		-	
"	R	Hamra kronopark	-		-	

Litt. A Tackåsen.

Vid storskiftet, akt Hamra 1, samt vid laga skifte å skogsmark, akt Hamra 26, redovisas följande hemmanslotter inom Tackåsens skifteslag, med nedannämnd delaktighet i det oskiftade fisket.

Tackåsen	1:1	126	snesl.	7.15	bandl.	57.051	%
"	2:1	54	"	0.30	"	24.326	%
"	3:1	35	"	3.11	"	15.898	%
"	4:1	6	"	0.52	"	2.725	%
		222	snesl.	1.08	bandl.	100.000	%

Efter tiden för storskiftet och laga skiftet har ej några förändringar i fastighetsindelningen av betydelse ur fiskerättssynpunkt inträffat.

Litt. B Råberget.

Vid storskiftet, akt Hamra 2, samt laga skifte å skogsmark, akt Hamra 31, redovisas följande hemmanslotter inom Råbergets skifteslag, men nedannämnd delaktighet i det oskiftade fisket.

Råberget	1:1	30	snesl.	0.44	bandl.	33.574	%
"	2:1	15	"	2.87	"	17.081	%
"	3:1	10	"	9.38	"	12.225	%
"	4:1	23	"	0.36	"	25.740	%
"	5:1	6	"	0.92	"	6.808	%
"	6:1	3	"	2.42	"	3.623	%
"	7:1			8.51	"	0.951	%
		89	snesl.	4.90	bandl.	100.000	%

Efter tiden för storskiftet och laga skiftet har ej några förändringar i fastighetsindelningen av betydelse ur fiskerättssynpunkt inträffat.

Litt C Björkberg.

Vid storskiftet, akt Hamra 3, samt laga skifte å skogsmark, akt Hamra 21, redovisas följande hemmanslotter inom Björkbergs skifteslag, men nedannämnd delaktighet i det oskiftade fisket.

Björkberg 1:1	289	snesl.	0.06	bandl.	48.890	%
" 2:1	67	"	2.82	"	11.380	%
" 3:1	61	"	3.03	"	10.370	%
" 4:1	67	"	8.07	"	11.470	%
" 5:1	103	"	0.70	"	17.440	%
" 6:1	2	"	6.67	"	0.450	%
	591	snesl.	1.35	bandl.	100.000	%

Efter tiden för storskiftet och laga skiftet har följande ändringar i fastighetsindelningen av betydelse ur fiskerättssynpunkt inträffat.

Björkberg 3:1 har genom en 2 § ägostyckning delats i 3:5 och 3:6, Björkberg 3:6 har sedemera vid ägoutbyte uppgått i Björkberg 1:1.

Björkberg 4:1 har genom 2 § ägostyckning delats i 4:3 och 4:4, sedemera har Björkberg 4:4 vid ägoutbyte uppgått i Björkberg 1:1.

Genom en 2 § ägostyckning har Björkberg 5:1 delats i 5:3 och 5:4.

Vid avstyckning från Björkberg 5:3, har styckningslotten 5:12 erhållit 10% av styckningsfastigheten 5:3 ursprungliga andelar i samfälligheter av vad slag det vara må.

Vid ägoutbyte har Björkberg 5:4 uppgått i Björkberg 1:1.

Litt D Toms.

Vid storskiftet akt Hamra 4, samt vid laga skifte av skogsmark, akt Hamra 23, redovisas följande hemmanslotter inom Toms skifteslag, med nedannämnd delaktighet i det oskiftade fisket.

Toms 1:1	201	snesl.	5.59	bandl.	46.053	%
" 2:1	208	"	6.20	"	47.669	%
" 3:1	6	"	1.62	"	1.408	%
" 4:1	6	"	1.78	"	1.412	%
" 5:1	15	"	1.38	"	3.459	%
	437	snesl.	6.57	bandl.	100.000	%

Efter tiden för storskiftet och laga skiftet har följande ändringar i fastighetsindelningen av betydelse ur fiskerättssynpunkt inträffat.

Toms 1:1 har genom ägostyckning delats i 1:2 - 1:5.

Vid avstyckning från Toms 2:1 har till styckningslotterna 2:3 och 2:4 vardera lagts 20% av styckningsfastighetens tillkommande andel i samtliga samfälligheter avsatta vid föregående förrättningar, av vilka stamfastigheterna berörts. När som ej fiske har berörts vid de tidigare förrättningar så torde ej heller fisket avses att medfölja styckningslotterna. Vidare lades till vardera styckningslotterna 10% av styckningsfastighetens

tillkommande andel i allmanningen Hamra besparingsskog

Vid avstyckning från Toms 3:1 lades till styckningslotten Toms 3:3 delaktighet med 10% i styckningsfastighetens tillkommande andel i allmanningen Hamra kapellags besparingsskog samt samfälligheter, rättigheter och förmåner i övrigt, varuti sålunda ingår delaktighet med 10% i styckningsfastighetens tillkommande andel i vatten och fiske.

Toms 5:1 andel i det samfällda fisket har genom fastighetsreglering uppgått i Toms 2:1.

Litt. E Malungshed.

Vid storskiftet, akt Hamra 5, samt vid delning av skogsmark, akt Hamra 24, redovisades följande hemmanslotter inom Malungsheds skifteslag med nedannämnd delaktighet i det oskiftade fisket.

Malungshed 1:1	153	snesl.	5.26	bandl.	87.635	%
" 2:1	16	"	6.81	"	9.521	%
" 3:1	4	"	9.82	"	2.844	%
	175	snesl.	1.89	bandl.	100.000	%

Efter tiden för storskiftet och delningen av skogsmark har följande ändringar i fastighetsindelningen av betydelse ur fiskerättssynpunkt inträffat.

Genom ägostyckning har Malungshed 1:1 delats i 1:2 - 1:7.

Vid avstyckning har till styckningslotten 2:2 lagts 50% av styckningsfastigheten 2:1 tillkommande andel i allmanningen Hamra besparingsskog.

Litt. F Hamra by.

Vid storskiftet å inrösningsjorden, akt Hamra 6, samt vid delning av skogsmarken, akt Hamra 19, redovisades följande hemmanslotter inom Hamra skifteslag, med nedannämnd delaktighet i det oskiftade fisket.

Hamra 1:1	131	snesl.	8.68	bandl.	15.011	%
" 7:1	39	"	1.81	"	4.460	%
" 8:1	-	"	0.63	"	0.007	%
" 9:1	7	"	3.85	"	0.841	%
" 10:1	2	"	9.40	"	0.335	%
" 11:1	1	"	5.64	"	0.178	%
" 2:1	111	"	1.04	"	12.647	%
" 12:1	10	"	6.85	"	1.216	%
" 13:1	26	"	7.91	"	3.050	%
" 14:1	36	"	5.89	"	4.165	%
" 15:1	24	"	8.62	"	2.830	%
" 3:1	57	"	9.66	"	6.598	%
" 4:1	50	"	4.77	"	5.746	%
" 16:1	36	"	5.93	"	4.165	%
" 17:1	2	"	1.18	"	0.241	%
" 5:1	55	"	7.77	"	6.349	%
" 18:1	14	"	7.34	"	1.677	%

Hamra 19:1	16	snesl.	3.85	bandl.	1.864	%
" 20:1	18	"	1.45	"	2.066	%
" 6:1	108	"	5.31	"	12.354	%
" 21:1	33	"	5.54	"	3.820	%
" 22:1	25	"	8.71	"	2.945	%
" 23:1	33	"	6.16	"	3.827	%
" 24:1	31	"	5.41	"	3.590	%
" 25:1	-		1.60	"	0.018	%
			878	snesl.	5.00	bandl.
					100.000	%

Efter tiden för storskiftet å inrösningsjorden och delningen av skogsmarken har följande ändringar i fastighetsindelningen av betydelse ur fiskerättssynpunkt inträffat.

Hamra 1:1 har genom ägostyckning delats i 1:7 och 1:8.

Hamra 2:1 har genom hemmansklyvning delats i 2:2 och 2:3, Hamra 2:2 och 2:3 delades sedemera genom ägostyckningar i 2:4, 2:5 och 2:6 respektive i 2:7 och 2:8. Styckningslotten Hamra 26:1 skulle tilldelas rätt med 50% av styckningsfastigheten Hamra 2:7 andelar i såväl allmanningen Hamra besparingsskog som Hamra bys o-skiftade samfälligheter, sedemera har 26:1 genom laga skifte delats i 26:5 och 26:6.

Hamra 3:1 har genom ägostyckning delats i Hamra 3:2 och 3:3.

Hamra 5:1 har genom ägostyckning delats i Hamra 5:2 och 5:3.

Hamra 9:1 har genom sammanläggning uppgått i Hamra 34:1.

Vid avstyckning från Hamra 10:1 skall med var och en av styckningslotterna 10:2, 10:3, 10:4 och 10:5 följa andel med 6 1/4% uti samtliga styckningsfastigheters tillkommande andelar uti samfälliga undantag, rättigheter och förmåner, häri inbegripit rätt till utfart samt rätt till samfällt fiske jämte rätt att använda inom styckningsfastigheten befintliga vägen. Med var och en av styckningslotter följer även andel med 6 1/4% av styckningsfastighetens andel i allmanningen Hamra kapellags besparingsskog.

Hamra 13:1 har genom hemmansklyvning delats i 13:3 och 13:4. Vid avstyckning från Hamra 13:4 har styckningslotten 31:1 tilldelats delaktighet med 10% i styckningsfastighetens andel i samfälligheter, rättigheter och förmåner och sålunda andel med 10% allmanningen Hamra kapellags besparingsskog som i samfällt fiske.

Hamra 14:1 har genom sammanläggning uppgått i Hamra 26:1, angående Hamra 26:1, se ovan.

Hamra 15:1 har genom hemmansklyvning delats i 15:4 och 15:5.

Hamra 16:1 har genom hemmansklyvning delats i 16:2 och 16:3.

Vid avstyckning från Hamra 19:1 skall till var och en styckningslotterna 19:10, 19:11 och 19:13 följa andel med 5% i allmanningen Hamra kapellags besparingsskog, styckningsfastighetens i övrigt tillkommande rättighet och förmåner vari ingår andel med 5% i det samfälliga fisket.

Hamra 21:1 har genom ägostyckning delats 21:3 och 21:4

Hamra 22:1 har tillsammans med 24:10 uppgått i Hamra 39:1.

Hamra 24:1 har genom laga delning delats i 24:2 - 24:1 sedemera har 24:4 genom ägostyckning delats i Hamra 24:11 och 24:12, angående Hamra 24:10, se ovan.

Litt. G Sandsjö.

Vid storskiftet, akt Hamra 7, samt vid laga skifte, akt Hamra 27, redovisades följande hemmanslotter inom Sandsjö skifteslag, med nedannämnd delaktighet i det oskiftade fisket.

Sandsjö 1:1	43	snesl.	3.48	bandl.	9.046	%
" 2:1	72	"	8.52	"	15.204	%
" 6:1	33	"	3.37	"	6.957	%
" 7:1	30	"	7.87	"	6.425	%
" 3:1	79	"	4.48	"	16.580	%
" 4:1	53	"	3.48	"	11.133	%
" 8:1	38	"	3.12	"	7.996	%
" 5:1	58	"	6.59	"	12.242	%
" 9:1	38	"	3.12	"	7.996	%
" 10:1	10	"	5.28	"	2.197	%
" 11:1	20	"	2.41	"	4.224	%
	479	snesl.	1.72	bandl.	100.000	%

Efter tiden för storskiftet och laga skiftet har följande ändringar i fastighetsindelningen av betydelse ur fiskerättssynpunkt inträffat.

Vid avstyckning från Sandsjö 1:1 har till var och en av styckningslotterna 1:2, 1:3, 1:4, 1:7 och 1:8 lagt 1/8 del av styckningsfastighetens andel i Hamra kapellags besparingsskog, i styckningsfastighetens andelar i vid samma fastighet berörande laga delningsförrättningar avsatta undantag av mark för delägarnas gemensamma behov, i ägor, som eljest är gemensamma för styckningsfastigheten och andra fastigheter och i de rättigheter och förmåner, som tillkomme styckningsfastigheten, här inbegripit delaktighet i samfälligt fiske, till var och en av styckningslotterna 1:5, 1:6 och 1:9 lades 1/24 av ovan nämnda rättigheter. Sandsjö 1:1 har sedemera genom laga skifte delats i Sandsjö 1:11 och 1:12.

Sandsjö 2:1 har genom hemmansklyvning delats i 2:2 och 2:3, hela Sandsjö 2:3 och 6:1 andelar i samfälligheter och dylikt har avstyckats och sammanlagts med Sandsjö 7:1 till Sandsjö 12:1.

Litt. H Rullbo.

Vid storskifte å inrösnings jorden, akt Hamra 8 redovisas följande hemmanslotter inom Rullbo skifteslag, med nedannämnd delaktighet i det oskiftade fisket.

Rullbo 1:1	77 snesl.	6.26 bandl.	95.773 %
" 2:1	3 "	4.26 "	4.227 %
	81 snesl.	0.52 bandl.	100.000 %

Efter tiden för storskiftet har ej några, ändringar i fastighetsindelningen av betydelse ur fiskerättssynpunkt inträffata.

Litt. J Fågelsjö.

Vid storskifte å inrösningsjorden, akt Hamra 9, samt delning av skogsmark, akt Hamra 20, redovisas följande hemmanslotter inom Fågelsjö skifteslag, med nedannämnd delaktighet i det oskiftade fisket.

Fågelsjö 1:1	154 snesl.	7.30 bandl.	20.840 %
" 2:1	68 "	2.38 "	9.191 %
" 3:1	77 "	7.14 "	10.467 %
" 4:1	69 "	8.54 "	9.408 %
" 7:1	16 "	0.65 "	2.164 %
" 5:1	42 "	9.45 "	5.784 %
" 6:1	312 "	2.39 "	42.054 %
" 8:1		4.11 "	0.055 %
" 9:1		2.70 "	0.037 %
	742 snesl.	4.66 bandl.	100.000 %

Efter tiden för storskiftet och delning av skogsmark har följande ändringar i fastighetsindelningen av betydelse ur fiskerättssynpunkt inträffat.

Vid avstyckning från Fågelsjö 1:1 har till styckningslotten 1:2 lagts 20 % av styckningsfastighetens tillkommande andel i allmanningen Hamra besparingskog.

Fågelsjö 6:1 har genom ägostyckning delats i 6:17 och 6:18.

Litt. K Sjöändan.

Vid storskifte, akt Hamra 10, samt vid delning av skogsmark, akt Hamra 32, redovisas följande hemmanslotter inom Sjöändans skifteslag, med nedannämnd delaktighet i det oskiftade fisket.

Sjöändan 1:1	47 snesl.	1.77 handl.	38.962 %
" 3:1	25 "	9.79 "	21.455 %
" 2:1	23 "	5.65 "	19.462 %
" 4:1	23 "	5.64 "	19.461 %
" 5:1		4.98 "	0.411 %
		3.02 "	0.249 %
	121 snesl.	0.85 bandl.	100.000 %

Efter tiden för storskiftet och delningen av skogsmar-
ken har följande ändringar i fastighetsindelningen av
betydelse ur fiskerättssynpunkt inträffat.

Vid avstyckning ifrån Sjöändan 1:1 har till stycknings-
lotten 1:3 lagts 50%, till styckningslotterna 1:4, 1:5
och 1:6 har till var och en lagts 10% av stycknings-
fastighetens tillkommande andel uti samfällda undan-
tag, rättigheter och förmåner, däri inbegripes även
andel i samfällt fiske, dels har styckningslotterna
erhållit andel, efter ovan nämnda procenttal uti all-
männingen Hamra kapellags besparingsskog. Vid avstyck-
ning från Sjöändan 1:3 har till var och en av styck-
ningslotterna följt delaktighet med 10% i stycknings-
fastighetens andel i allmänningen Hamra kapellags
besparingsskog, i samfälligheter, rättigheter och
förmåner, sålunda även delaktighet med 10% i styckning-
fastighetens tillkommande andel i samfällt fiske.

Sjöändan 2:1 har genom hemmansklyvning delats i 2:2
och 2:3.

Vid avstyckning från Sjöändan 2:2 har till stycknings-
fastigheten Sjöändan 2:8 lagts 30% av styckningsfastig-
hetens tillkommande andel i allmänningen Hamra kapellags
besparingsskog samt med 30% i styckningsfastighetens
tillkommande andel i vatten och fiske i Tandsjöån och
Fågelsjön.

Till var och en av styckningslotterna Sjöändan 2:9 och
2:10 har det lagts 10% av styckningsfastigheten Sjö-
ändan 2:2 andel uti allmänningen Hamra kapellags be-
sparingsskog.

Sjöändan 3:1 har genom hemmansklyvning delats i 3:2 -
3:5, sedemera har genom laga klyvning av 3:2, 3:4 och
3:5 fastigheterna Sjöändan 3:7 och 3:8 bildats.

Vid avstyckning från Sjöändan 4:1 har till var och en
av styckningslotterna 4:4 och 4:5 följt andel med 15%
uti stamfastighetens tillkommande andelar uti samfällda
undantag, rättigheter och förmåner, däri inbegripes and-
del i samfällt fiske, samt andel uti allmänningen Hamra
kapellags besparingsskog.

Vid avstyckning från Sjöändan 4:4 har till ägolotten
4:6 lagts 50% uti styckningsfastighetens tillkommande
andelar uti samfällda undantag, rättigheter och för-
måner, däri inbegripes andel i samfällt fiske samt and-
del uti allmänningen Hamra kapellags besparingsskog,
Sjöändan 4:4 har sedemera genom sammanläggning uppgått
i Sjöändan 4:8.

Litt. L Tandsjö.

Vid storskiftet å inrösningsjorden, akt Hamra 11, samt
vid delning av skogsmark, akt Hamra 22, redovisas föl-
jande hemmanslotter inom Tandsjö skifteslag med nedan-

nämnd delaktighet i det oskiftade fisket.

Tandsjö 1:1	47	snesl.	6.48	bandl.	15.325	‰
" 4:1	17	"	6.20	"	5.668	‰
" 2:1	97	"	3.72	"	31.320	‰
" 5:1	21	"	3.87	"	6.879	‰
" 3:1	40	"	8.13	"	13.128	‰
" 6:1	32	"	2.14	"	10.362	‰
" 7:1	26	"	2.54	"	8.445	‰
" 8:1	23	"	8.65	"	7.676	‰
" 9:1	3	"	7.22	"	1.197	‰
	310	snesl.	8.95	bandl.	100.000	‰

Efter tiden för storskiftet och delning av skogsmarken har följande ändringar i fastighetsindelningen av betydelse ur fiskerättssynpunkt inträffat.

Tandsjö 1:1 har genom hemmansklyvning delats i 1:2 - 1:7 sedemera har Tandsjö 1:4 genom sammanläggning uppgått i Tandsjö 1:16.

Tandsjö 2:1 har genom ägostyckning, enligt 2 § hemmans klyvningslagen, delats i 2:5, 2:6 och 2:7. Med avstyckat område från Sjöändan 2:6 följde andel med 10% i styckningsfastighetens rätt till fiske, det avstyckade område uppgick genom sammanläggning i Sjöändan 10:1, med området följde ej någon andel i allmanningen Hamra kapellags besparingsskog.

Tandsjö 3:1 har genom laga skifte delats i 3:14 och 3:1 sedemera har 3:14 genom sammanläggning uppgått i Sjöändan 3:32.

Tandsjö 4:1 har genom laga skifte delats i 4:27 och 4:28.

Tandsjö 5:1 och 6:1 har genom 2 § ägostyckningen delats i 5:2 och 5:3 respektive 6:4 och 6:5.

Tandsjö 4:1 har genom laga skifte delats i 9:2, 9:3, och 9:4.

Litt. M Porn.

Lantmäteristyrelsen förordnade den 9 maj 1938, att fastigheterna Porn 1:1 och 2:1 skulle uteslutas ur jordregistret.

Till grund för detta anförde lantmäteristyrelsen, att fäbodvallen Porn av gammalt utgjorde en tilllydnhet till hemmanen Orrmo nr 8 och 10, inom Lillhärda's skifteslag, Härjedalen, och alltså ej utgjorde ett självständigt hemman.

Med anledning därav kan ej heller Porn betraktas såsom självständigt skifteslag inom Hamra kapellag, och således ej heller ha del i allmanningen Hamra kapellags besparingsskog. (Lantmäteristyrelsens utredning finns redovisad i akt Hamra 202).

Litt. N Aborrsjöknopp.

Vid storskifte å inrösningsjorden akt Hamra 13, samt laga skifte i skogsmarken, akt Hamra 25, redovisas följande hemmanslotter inom Aborrsjöknopps skifteslag, med nedannämnd delaktighet i det oskiftade fisket.

Aborrsjöknopp	1:1	28	snesl.	3.14	bandl.	38.120	§
"	2:1	30	"	7.28	"	41.370	§
"	3:1	15	"	2.34	"	20.510	§
		74	snesl.	2.76	bandl.	100.000	§

Efter tiden för storskiftet och laga skiftet har ej några förändringar i fastighetsindelningen av betydelse ur fiskerättssynpunkt inträffat.

Litt. O Finnberget.

Vid storskiftet å inägor akt Hamra 14 redovisas följande hemmanslott inom enstaka hemmanet Finnberget.

Finnberget	1:1	71	snesl.	8.48	bandl.	100.000	§
------------	-----	----	--------	------	--------	---------	---

Efter tiden för storskiftet har ej några ändringar i fastighetsindelningen av betydelse ur fiskerättssynpunkt inträffat.

Litt. P Hamra besparingsskog.

Fastigheten utgöres av sådan allmänningsskog, som avses i lagen den 18 april 1952 om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna samt tillhör enl. 2 § samma lag, en menighet i orten kallad Hamra kapellags jordägare.

Namnet ändrat till BESPARINGSSKOGEN 2:1 genom Kungl. lantmäteristyrelsens beslut den 5 mars 1955.

Efter tiden för storskiftet har ej några ändringar i fastighetsindelningen av betydelse ur fiskerättssynpunkt inträffat.

Litt. Q Orsa besparingsskog.

Fastigheten utgöres av sådan allmänningsskog, som avses i lagen den 18 april 1952 om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna, samt tillhör enligt 2 § samma lag en menighet i orten kallad Orsa jordägande socknemän.

Namnet ändrat till BESPARINGSSKOGEN 1:1 genom Kungl. lantmäteristyrelsens beslut 5 mars 1955.

Efter tiden för storskiftet har ej några ändringar i fastighetsindelningen av betydelse ur fiskerättssynpunkt inträffat.

Litt. R Hamra kronopark.

Utgör kronopark, uppkommen vid avvittring utav vissa delar av ovannämnda överloppsmark.

Lägenheten får betraktas såsom enstaka hemman.

Efter tiden för avvittningen har ej några ändringar i fastighetsindelningen av betydelse ur fiskerättssynpunkt inträffat.

Fiskeplatser.

Vid storskiftet undantogs mark för 8 st fiskeplatser, för socknemännens gemensamma behov (med socknemännen torde i det här fallet ha avsetts Hamra jordägare).

Inom Litt. P HAMRA BESPARINGSSKOG utlades 2 st fiskeplatser vid Voxna älv med figurnummer 2483 a och 2486 å storskifteskartan, genom ägoutbyte fastställt den 15 november 1963, akt Hamra 489, uppgick marken till de samfällda fiskeplatserna i Besparingsskogen 2:1, med marken skulle följa vattenområdet i Voxnan utanför ägofigurernas stränder med begränsning jämlikt 12 kap. 4 § jordabalken, nuvarande 1 kap. 5 §. Att fiskerätten ej följde med ägoutbytet, saknar praktisk betydelse i och med att Hamra jordägare innehar den egentliga fiskerätten inom Besparingsskogen 2:1.

Inom Litt. Q Orsa besparingsskog, utlades en fiskeplats, där Kroksjöån rinner ut i Storhamrasjön med figurnummer 1752 a å storskifteskartan, genom ägoutbyte fastställt den 14 september 1972, akt Hamra 550, uppgick den samfällda fiskeplatsen i Besparingsskogen 1:1, huruvida fiskerätt och vattenområden skulle medfölja den samfällda marken vid ägoutbytet framgår ej av förrättningshandlingen, med anledning därav torde fisket ligga kvar på Hamra jordägare, men det saknar även här praktisk betydelse, med det betraktelsesättet, att fisket i Hamrasjövattnen skulle utgöra en samfällighet för Orsa socknemän och Hamra jordägare.

Inom Litt. R Hamra kronopark, utlades 5 fiskeplatser, en vid norra delen av Hemhällsjön, med figurnummer 179 a å storskifteskartan, en fiskeplats utefter Kölsjöån, strax norr om dammen för Nedre Kölsjön med figurnummer 417 a, samt 3 fiskeplatser vid Björnån, närmare bestämt vid Björnådammen, med figurnummer 3270 a, 3271 a och 3293 a enligt storskifteskartan. Fiskeplatserna med figurnummer 179 a och 417 a ingick i det ovan nämnda ägoutbytet, fastställt den 14 december 1972, akt Hamra 550, där de uppgick i Hamra kronopark 1:1, ej heller där nämns det något angående fiskerätt och vattenområde, med anledning därav torde därför fiskerätten utanför den f.d. samfällda mark som utgjort fiskeplatsen ligga kvar hos Hamra jordägare.

De 3 kvarstående fiskeplatserna med figurnummer 3270 a, 3271 a och 3293 a har ej berörts av några förrättningar sedan storskiftet och kvarligger därför oförändrat hos Hamra jordägare med fiskerätt.

Sammanfattning.

Med anledning av att det ej har dokumenterats några som helst bestämmelser angående fisket vid storskiftet och ej heller vid de senare skiften som övergått Hamra k

kapellag, så får fisket enligt rättpraxis anses vara samfällt inom varje skifteslag.

Förestående utredning ger därför vid handen att rätten till fiske inom Hamra kapellag, den 1 augusti 1975, är fördelad på 173 hemmanslotter, inom 12 skifteslag, ett enstaka hemman, två häradsallmänningar samt en kronopark. Nedan redovisas de fastigheter som innehar fiskerätt med dess delaktighet inom respektive skifteslag samt delaktigheten inom Hamra besparingsskog fiskevatten.

Litt. A Tackåsen.

Fastighet	Andels- tal i- nom skif- teslaget	Procen- tuell andel	Andelstal i Hamra besparings- skog	Procen- tuell andel	Anmärk- ningar
Tackåsen 1:1	1267.15	57.051	1267.15	2.964	
" 2:1	540.30	24.326	540.30	1.264	
" 3:1	353.11	15.898	353.11	0.826	
" 4:1	60.52	2.725	60.52	0.142	
Summa Tackåsen	2221.08	100.000	2221.08	5.196	

Litt. B Råberget.

Råberget 1:1	300.44	33.574	300.44	0.703	
" 2:1	152.87	17.081	152.87	0.358	
" 3:1	109.38	12.223	109.38	0.256	
" 4:1	230.36	25.740	230.83	0.538	
" 5:1	60.92	6.808	60.92	0.142	
" 6:1	32.42	3.623	32.42	0.076	
" 7:1	8.51	0.951	8.51	0.020	
Summa Råberget	894.90	100.000	894.90	2.093	

Litt. C Björkberg.

Björkberg 1:1	4127.40	69.821	4127.40	9.655	
" 2:1	672.82	11.382	672.82	1.574	
" 3:5	213.76	3.616	213.76	0.500	
" 4:3	402.90	6.816	402.90	0.942	
" 5:3	421.02	7.123	421.02	0.985	

Litt. C Björkberg.

Fastighet	Andels- tal i- nom skif- teslaget	Procen- tuell andel	Andelstal i Hamra besparings- skog	Procen- tuell andel	Anmärk- ningar
Björkberg 5:12	46.78	0.791	46.78	0.109	
" 6:1	26.67	0.451	26.67	0.063	
Summa Björkberg	5911.35	100.000	5911.35	13.828	

Litt. D Toms.

Toms 1:2	1069.95	24.446	1069.95	2.503	
" 1:3	689.68	15.758	689.68	1.613	
" 1:4	185.73	4.244	185.73	0.434	
" 1:5	70.23	1.605	70.23	0.164	
Toms 2:1	2237.58	51.127	1820.34	4.258	
" 2:3	-	-	208.62	0.488	} andel i sam- fällda fisk- keplatsen
" 2:4	-	-	208.62	0.488	
Toms 3:1	55.46	1.267	55.46	0.130	
" 3:3	6.16	0.141	6.16	0.015	
Toms 4:1	61.78	1.412	61.78	0.145	
Summa Toms	4376.57	100.000	4376.57	10.238	

Litt. E Malungshed.

Malungshed 1:2	744.30	42.486	744.30	1.741	
" 1:3	302.58	17.272	302.58	0.708	
" 1:4	57.70	3.294	57.70	0.135	
" 1:5	95.73	5.464	95.73	0.224	
" 1:6	130.42	7.444	130.42	0.305	
" 1:7	204.53	11.674	204.53	0.478	
Malungshed 2:1	166.810	9.522	83.405	0.195	
" 2:2	-	-	83.405	0.195	} andel i sam- fällda fisk- keplatsen
Malungshed 3:1	49.82	2.844	49.82	0.117	
Summa Malungshed	1751.89	100.000	1751.89	4.098	

Litt. F Hamra.

Hamra 1:7	537.39	6.117	537.39	1.257	
" 1:8	781.29	8.894	781.29	1.828	
Hamra 2:4	380.885	4.335	380.885	0.891	
" 2:5	329.150	3.747	329.150	0.770	
" 2:6	149.860	1.706	149.860	0.351	
" 2:7	112.722	1.283	112.722	0.264	
" 2:8	25.700	0.293	25.700	0.060	

Litt. F Hamra.

Fastighet	Andels- tal i- nom skif- teslaget	Procen- tuell andel	Andelstal i Hamra besparings- skog	Procen- tuell andel	Anmärk- ningar
Hamra 3:2	127.45	1.450	127.45	0.298	
" 3:3	452.21	5.148	452.21	1.058	
Hamra 4:1	504.77	5.746	504.77	1.181	
Hamra 5:2	209.16	2.381	209.16	0.489	
" 5:3	348.61	3.968	348.61	0.815	
Hamra 6:1	1085.31	12.354	1085.31	2.539	
Hamra 7:1	391.81	4.460	391.81	0.917	
Hamra 8:1	0.63	0.007	0.63	0.001	
Hamra 10:1	22.05	0.251	22.05	0.052	
" 10:2	1.837	0.021	1.837	0.004	
" 10:3	1.837	0.021	1.837	0.004	
" 10:4	1.838	0.021	1.838	0.004	
" 10:5	1.838	0.021	1.838	0.004	
Hamra 11:1	15.64	0.178	15.64	0.037	
Hamra 12:1	106.85	1.216	106.85	0.250	
Hamra 13:3	133.955	1.525	133.955	0.313	
" 13:4	120.555	1.372	120.555	0.282	
Hamra 15:4	165.75	1.887	165.75	0.388	
" 15:5	82.87	0.943	82.87	0.194	
Hamra 16:2	182.965	2.083	182.965	0.428	
" 16:3	182.965	2.082	182.965	0.428	
Hamra 17:1	21.18	0.241	21.18	0.050	
Hamra 18:1	147.34	1.677	147.34	0.345	
Hamra 19:1	139.274	1.585	139.274	0.326	
" 19:10	8.192	0.093	8.192	0.019	
" 19:11	8.192	0.093	8.192	0.019	
" 19:13	8.192	0.093	8.192	0.019	
Hamra 20:1	181.45	2.066	181.45	0.424	
Hamra 21:3	155.54	1.771	155.54	0.364	
" 21:4	180.00	2.049	180.00	0.421	
Hamra 23:1	336.16	3.827	336.16	0.786	
Hamra 24:2	96.3752	1.096	96.3752	0.225	
" 24:3	43.8069	0.498	43.8069	0.102	
" 24:5	8.7614	0.100	8.7614	0.020	

Fastighet	Andels- tal i- nom skif- teslaget	Procen- tuell andel	Andelstal i Hamra besparings- skog	Procen- tuell andel	Anmärk- ningar
Hamra 24:6	8.7614	0.100	8.7614	0.020	
" 25:7	17.5228	0.200	17.5228	0.041	
" 24:8	17.5228	0.200	17.5228	0.041	
" 24:9	17.5228	0.200	17.5228	0.041	
" 24:11	58.4093	0.664	58.4093	0.137	
" 24:12	29.2046	0.332	29.2046	0.068	
Hamra 25:1	1.60	0.018	1.60	0.004	
Hamra 26:5	239.307	2.724	239.307	0.560	
" 26:6	239.306	2.724	239.306	0.560	
Hamra 31:1	13.40	0.153	13.40	0.031	
Hamra 34:1	73.85	0.841	73.85	0.174	
Hamra 39:1	276.2328	3.145	276.2328	0.646	
Summa Hamra	8785.00	100.000	8785.00	20.550	

Litt G Sandsjö.

Sandsjö 1:2	54.185	1.131	54.185	0.127	
" 1:3	54.185	1.131	54.185	0.127	
" 1:4	54.185	1.131	54.185	0.127	
" 1:5	18.062	0.377	18.062	0.042	
" 1:6	18.062	0.377	18.062	0.042	
" 1:7	54.185	1.131	54.185	0.127	
" 1:8	54.185	1.131	54.185	0.127	
" 1:9	18.062	0.377	18.062	0.042	
" 1:11	54.185	1.130	54.185	0.127	
" 1:12	54.185	1.130	54.185	0.127	
Sandsjö 2:2	530.945	11.081	530.945	1.242	
Sandsjö 3:1	794.48	16.580	794.48	1.858	
Sandsjö 4:1	533.48	11.133	533.48	1.248	
Sandsjö 5:1	586.59	12.242	586.59	1.372	
Sandsjö 8:1	383.12	7.996	383.12	0.896	
Sandsjö 9:1	383.12	7.996	383.12	0.896	
Sandsjö 10:1	105.28	2.197	105.28	0.247	
Sandsjö 11:1	202.41	4.224	202.41	0.473	
Sandsjö 12:1	838.82	17.505	838.82	1.962	
Summa Sandsjö	4791.72	100.000	4791.72	11.209	

Fastighet	Andels- tal i- nom skif- teslaget	Procen- tuell andel	Andelstal i Hamra besparings- skog	Procen- tuell andel	Anmärk- ningar
<u>Litt. H Rullbo.</u>					
Rullbo 1:1	776.26	95.773	776.26	1.816	
Rullbo 2:1	34.26	4.227	34.26	0.080	
Summa Rullbo	810.52	100.000	810.52	1.896	
<u>Litt. J Fågelsjö.</u>					
Fågelsjö 1:1	1547.30	20.840	1237.84	2.896	
" 1:2	-	-	309.46	0.724	Andel i samfällda fiskplatser
Fågelsjö 2:1	682.38	9.191	682.38	1.596	
Fågelsjö 3:1	777.14	10.467	777.14	1.818	
Fågelsjö 4:1	698.54	9.408	698.54	1.634	
Fågelsjö 5:1	429.45	5.784	429.45	1.005	
Fågelsjö 6:17	1049.56	14.136	1049.56	2.455	
" 6:18	2072.83	27.918	2072.83	4.849	
Fågelsjö 7:1	160.65	2.164	160.65	0.375	
Fågelsjö 8:1	4.11	0.055	4.11	0.010	
Fågelsjö 9:1	2.70	0.037	2.70	0.006	
Summa Fågelsjö	7424.66	100.000	7424.66	17.368	
<u>Litt K Sjöändan.</u>					
Sjöändan 1:1	94.35	7.793	94.35	0.221	
" 1:3	188.70	15.585	188.70	0.441	
" 1:4	47.18	3.896	47.18	0.111	
" 1:5	47.18	3.896	47.18	0.111	
" 1:6	47.18	3.896	47.18	0.111	
" 1:7	23.59	1.948	23.59	0.055	
" 1:8	23.59	1.948	23.59	0.055	
Sjöändan 2:2	123.72	10.217	88.38	0.205	Har andel för 176.74 samfällda fiskeplatse
Sjöändan 2:3	58.9125	4.866	58.9125	0.138	
" 2:8	53.021	4.379	53.021	0.124	
" 2:9	-	-	17.67	0.041	
" 2:10	-	-	17.67	0.041	Ej andel i samfällda fiskeplatse

fastighet	Andels- tal i- nom skif- teslaget	Procen- tuell andel	Andesltal i Hamra besparings- skog	Procen- tuell andel	Anmärk- ningar
Sjöändan 3:3	90.93	7.509	90.93	0.213	
" 3:7	84.43	6.973	84.43	0.198	
" 3:8	84.43	6.973	84.43	0.198	
Sjöändan 4:1	164.94	13.623	164.94	0.386	
" 4:5	35.35	2.919	35.35	0.083	
" 4:6	17.67	1.459	17.67	0.041	
" 4:8	17.68	1.460	17.68	0.041	
Sjöändan 5:1	4.98	0.411	4.98	0.012	
Sjöändan 6:1	3.02	0.249	3.02	0.007	
Summa Sjöändan	1210.85	100.000	1210.85	2.833	
<u>Litt. L Tandsjö</u>					
Tandsjö 1:2	62.6444	2.015	62.6444	0.147	
" 1:3	62.6444	2.015	62.6444	0.147	
" 1:5	96.1823	3.094	96.1823	0.225	
" 1:6	96.1823	3.093	96.1823	0.225	
" 1:7	96.1822	3.093	96.1823	0.225	
" 1:16	62.6444	2.015	62.6444	0.147	
Tandsjö 2:5	466.45	15.003	466.45	1.091	
" 2:6	263.36	8.471	293.29	0.686	
" 2:7	213.98	6.883	213.98	0.501	
Tandsjö 3:15	25.00	0.804	25.00	0.057	
" 3:32	383.13	12.324	383.13	0.896	
Tandsjö 4:27	88.10	2.834	88.10	0.206	
" 4:28	88.10	2.834	88.10	0.206	
Tandsjö 5:2	98.62	3.172	98.62	0.231	
" 5:3	115.25	3.707	115.25	0.270	
Tandsjö 6:4	92.12	2.963	92.12	0.215	
" 6:5	230.02	7.399	230.02	0.538	
Tandsjö 7:1	262.54	8.445	262.54	0.614	
Tandsjö 8:1	238.65	7.676	238.65	0.558	
Tandsjö 9:2	18.610	0.599	18.610	0.044	
" 9:3	9.305	0.299	9.305	0.022	
" 9:4	9.305	0.299	9.305	0.022	
Tandsjö 10:1	29.93	0.963	-	-	
Summa Tandsjö	3108.95	100.000	3108.75	7.273	

Ej andel i
samfällda
fiskeplatser

	Andels- tal i- nom skif- teslagct	Procen- tuell andel	Andelstal i Hamra besparings- skog	Procen- tuell andel	Anmärk- ningar
<u>g Porn.</u>					
del i fiske inom Hamra kapellag.					
<u>h Aborrsjöknopp.</u>					
Aborrsjöknopp 1:1	283.14	38.120	283.14	0.662	
Aborrsjöknopp 2:1	307.28	41.370	307.28	0.719	
Aborrsjöknopp 3:1	152.34	20.510	152.34	0.356	
Hamra Aborrsjöknopp	742.76	100.000	742.76	1.737	
<u>litt. O Finnberget.</u>					
Finnberget 1:1	718.48	100.000	718.48	1.681	
<u>litt. P Hamra besparingsskog.</u>					
Hamra besparingsskog 2:1					Hamra jordä- gare inneha- fiskerätten inom bespa- ringsskogen, efter de del- aktighetstal som redovisa- ovan.
<u>litt. Q Orsa besparingsskog.</u>					
Orsa besparingsskog 1:1		100.000			Inom Hamra- sjövattnen delaktighet med 50.000%, Hamra jordä- gare har del- aktighet med de övriga 50.000% se ovanstående utredning.

Andels- tal i- nom skif- teslaget	Procen- tuell andel	Andelstal i Hamra besparings- skog	Procen- tuell andel	Anmärk- ningar
--	---------------------------	---	---------------------------	-------------------

Hamra Kronopark.

Hamra Kronopark 1:1 100.000

Finns tre kvarstående fiskeplatser undantagna vid storskitet för socknemännens gemensamma behov belägna utefter Björån, närmare bestämt vid Björnådammer vidare kvarligger fiske rätten hos Hamra jordägare i vattne utanför de två fiskeplatserna, vars mark vid ägobyte uppgått i Hamra kronopark 1:1.

Gävle 1975.10.03

Walter Johansson

Walter Johansson
Lantmätare